UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Ser[mo] iii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Visual Library

periculoſum ⁊ dubiū eſt hoc mare.
Tum ꝓpter ventoꝝ ꝯtrarietatē
Tum ꝓpter locoꝝ diuerſitatē.
Tum ꝓpter vaſoꝝ qualitatē.
Primo ꝓpter ventoꝝ.i. affectionū ꝯtrarietatē. Iuxta illud Prouerb.xiij. Uult et nō vult piger. Uolūt q̄ppe multi ſaluari: ſʒ n̄ volūt bene oꝑari: volūt grām obtinere: nec tn̄ volūt penitere ⁊c. Scḋo ꝓpter ⁊c. puta ſaxoꝝ: ꝑ q̄ intelligunt̄ aduerſa: hʼ eſt ꝑicl̄m marinū qḋ dr̄ ſcylla.i. ſaxū latēs ſm̄ Papiā. Et dicit Iſid. li. etym. ꝙ mōſtruoſam faciē fabule illi dederūt q̄ſi formā hoīs ſuccinctā capitibꝫ caninis: quia colliſi illic fluctus: canū latratꝰ videntur exꝓmere. Et ꝯueniēt̄ ſignant detractores ⁊ ſuſurratores. Itē ꝓpter diuerſitatēʒ voraginū ſeu locoꝝ vertiginoſoꝝ: ꝑ que ſignant̄ fraudulentie demonū ⁊ maloꝝ hominū. Itē ꝓpter diuerſitatē ꝓcellaꝝ vehementiū ꝑ q̄s intelligunt̄ mūdane ꝓſperitates q̄ ſunt fluxibiles vt aqua. De hoc mari exponi pōt illḋ Apoc.xiij. Uidi de mari beſtiā aſcendentē habentē capita ſeptē: ſcʒ maliciā ſeptē viciorū capitaliū: ⁊ cornua decē.i. tr̄ſgreſſionē decē p̄ceptoꝝ decalogi. Tertio ꝓpter vaſoꝝ q̄litatē. Habēt eīm nauigātes in hoc mari vaſa fragilia: onerata: ⁊ ꝑforata. Uaſa iſta ſunt corda hūana q̄ plerūqʒ ſolo viſu franguntur. Affectionibꝫ mūdanis ⁊ carnalibꝫ onerātur. Sap.ix. Corpus qḋ corrūpit̄ aggrauat aīam: ⁊ deꝓmit terrena inhabitatio ſenſuū multa cogitantē. Sunt etiā hmōi vaſa ꝑforata.i. patula ⁊ apta ꝑ imprudentiā ad recipiēdas vanitates. Ps. Filij hominū vſqʒquo graui corde: vt q̄d diligitis vanitatē ⁊ q̄ritis mendaciū. Hoc mare tr̄ſiuit chr̄s abeūdo: qm̄ nihil terrenū poſſidere voluit. Quod ⁊ ſignauit q̄ādo ſupra mare ſiccis pedibꝫ ambulauit: in hoc dans exemplū ꝙ ſiccis pedibꝫ. id ē nō inuiſcatis affectibꝫ ipſum tranſeamꝰ. Sed heu q̄m multi in hoc mari pereūt: adeo tēporalibus inuiſcati ꝙ omino ꝓpriā anime ſalutē poſtponūt. Exemplū refert Uincentius in ſpe. morali: de quodā q̄ q̄ttuor libras accōmodauerat: ꝑ q̄bꝫ debebat habere duodeci ad q̄ttuor annos. Adueniens aūt ſacerdos nihil ab eo extorq̄re potuit: niſi hec verba: Duodeci libras quas talis debet, ꝑ q̄ttuor reddat. Eccl̄.i. Qui auꝝ diligit: nō iuſtificabit̄.

Tertius art. Audiſtiʒ ⁊c. Cū oīm ergo diligētia vigilate ⁊ ꝯſcie nauigiū p̄parate: vt poſſitis ꝑiculum euadere: nec articulū mortis expectare: qm̄ tūc difficile nimis erit euadere. Notate qḋ dicit lex .ff. de iuriſdictiōe oīm iudicū.l. Si idē. A certo ꝓpter incertū non eſt recedendū. Et regula iuris dicit. In dubijs tutior via ē eligēda. Et ſumit̄ ex capitulo. Iuuenis de ſponſa. Audite. Si haberetiʒ trāſire ꝑ mare ꝑiculoſum.ſ. tēpeſtuoſum atqʒ ꝓcelloſum An expectaretiʒ parare nauigiū inter ꝓcellas: Certe nō. alias vix poſſetis euadere: q2 ꝓcelle ſubuerterēt nauigiū antequā eſſet paratū. Notate. Nullꝰ eſt trāſitꝰ maris ſic ꝑiculoſus: ſicut tranſitꝰ mortis O q̄t ibi ꝑeūt: q2 nauigiū ante hora ꝯpetenti nō parauerūt. Parate igit̄ diligēter tpe ſanitatiʒ nauigiū ꝑ pniam. Talis eniʒ eſt ſecura. Periculoſa ṽo et dubia eſt pnia in mortis articl̄o. Iō Aug. Pnīa in hoīe ſano ſana eſt: in infirmo infirma: in mortuo mortua.

Dn̄ica.xix. poſt Trinita. Ser.iij.

Traſfretauit ⁊c. Iraſcimi ⁊ nolite peccare. pſal.iiij. et Epheſ.iiij. Si ſic faciamꝰ: traſfretabimꝰ. Notandū aūt ꝙ triplex eſt ira. Prima eſt excuſabil̄ q̄ ꝓuenit ex naturali inclinatōe: nō ꝓcedēs vltra ꝓmos motꝰ. Hec nullꝰ culpe a doctoribꝫ exiſtiat̄. Nā teſte phō. Primi motus nō ſunt in ꝑtāte hoīs. Scḋa ē laudabilis.ſ. ira ꝑ zelū q̄ ꝯtingit rōne offenſionis diuie. Et hoc dupl̄r. Aliquādo de offenſione ꝓpria. Un̄ ſup illḋ Ps. Iraſcimini ⁊ nolite peccare: Dicit gloſa quedaʒ Iraſcimini vobiſmetipſis de pctis p̄teritis: qḋ eſt penitere. et amplius nolite peccare que dicitiʒ in cordibꝫ veſtris.i. de his que tractatis in corde ꝑ ſpūales neq̄tias. ⁊ in cubilibꝫ veſtris.i. de his q̄ voluitis in carnalibꝫ delectationibꝫ. De his inq̄ oībus ꝯpungimini.ſ. ꝑ penitentiā. Aliquādo de offenſiōe aliena: ſicut iratꝰ eſt moyſes ꝯtra idolatras. Exoḋ.xxxij. Et He

lias ꝯtra ſacerdotes baal. iij. Reg. xviij.
¶ Tertia eſt ira vituperabilis: Puta cũ ali
qs appetit iniuſte vindictã ſm̃ deliberatã
rõem. Hec turbat potẽtias aie. Pſ. Tur
bata eſt in ira oculus me⁹ ꝛc.
¶ Tranſfretauit ꝛc.
PRim⁹ ar. An chꝛ̄s debuerit ſolis iu
deis p̄dicare: qđ ideo q̃ritur hic: qa
dicitꝰ verba ꝓpoſita. ꝙ rediit in ciuitatẽ ſu
am nõ ꝓcedens ad terrã gentiliũ. Q, nõ.
Eſa. xlix. Dedi te in fed⁹ gentiũ ¶ Cõtra
Mat. xv. Nõ ſũ miſſus niſi ad oues q̃ pi
erũt dom⁹ iſrl̃ Rñdet Tho. in. iij. par. q.
xlij. ꝙ hoc fuit ꝯueniẽs ¶ Primo quidẽ vt
oñderet ꝑ ſuũ aduentũ impletas eſſe ꝓ
miſſiões factas iudeis: nõ gẽtilibꝰ. Unđ
Ro. xv. Dico chꝛ̄m miniſtrũ fuiſſe circũci
ſionis ad ꝯfirmãdas ꝓmiſſiones patruꝫ.
¶ Scđo vt eius aduentus oñderet eſſe a
deo. Que eñ a deo ſt: ordinata ſuãt. Ro.
xiij. Hoc aũt debit⁹ ordo exigebat vt iu
deis q̃ erãt deo ꝓpinquiores ꝑ fidẽ et cultuꝫ
vnius dei p̄mo doctrina chꝛ̄i ꝓponeretur.
¶ Tertio vt iudeis auferret calũniandi
materiã. ¶ Ad argumẽtũ aũt dicenduꝫ: ꝙ
chꝛ̄s fuit in lucẽ gentiũ ꝑ diſcipulos ſuos
poſt paſſionẽ ſuã: tñ ante paſſionẽ ſuã nõ
debuit eos omnino repellere ne ſpes ſalu
tis eis p̄cluderetꝰ. Et ꝓpter hoc ſunt ad
miſſi ꝑticulariter aliq̃ gentiliũ ꝓpter excel
lentiã fidei ꝛ deuotiõis. Hoc Tho. Pro
fundamẽto. Certũ eſt ꝙ deus vniuerſalr̃
reſpicit bonũ humani gñis. Uñ Ouiđ. in
li. faſtoꝝ. Jupiter arce ſua: totũ ꝯſpectat
in orbẽ. hoc tamẽ cũ debito ordine facit.
Nã et ſm̃ phm̃. xij. meta. Bonũ vniuerſi
ꝯſiſtit in ordine. Uoluit ḡ chꝛ̄s ꝓuidere
ſaluti tã iudeoꝝ q̃ȝ gentiliũ: ſed ordine cõ
ueniẽti. Cũ ḡ queritꝰ: An chꝛ̄s ꝛc. Dic rñ.
vt ſ. Ex q̃ ꝯclude q̃ȝ vituperandi ſunt iudei
quibꝰ p̄ncipaliter in ꝓpria ꝑſona chꝛ̄s vo
luit p̄dicare: et tamẽ increduli ꝛ indurati
remanſerũt: queadmodũ ipſis predixerat
Joan. viij. In pctõ veſtro moriemi. Ca
uete ne ſimiles ſitis: O auari: o pauperũ
opp̄ſſores: falſi ꝯq̃ſitores: luxurioſi et vĩi
fautores: iracũdi: ꝑiuri: mendaces: excõi
cati ꝛc. Certe niſi ꝯuerſi fuerit, poſtea q̃ȝ
dñs vos expectauerit: in abyſum inferna
lem detrudet. Figura de indurato pha
raone et egyptijs qs oẽs tandẽ ſũmerſit
dñs in mari rubro. Expone notãdo illud
Ecci. iij. Cor duꝝ male habebit in nouiſ.
SEcũdus art. In p̄ceđ ꝛc. In iſto di
cẽdũ de tertia trãſfretatõe q̃ eſt trãſ
fretatio maris cordis hũani. In quo ma
ri inuoluimur ꝑ diuerſas cogitatiões et
affectiões: Hoc ḡ mare ꝑiculoſum eſt
¶ Tũ quia impſcrutabile.
¶ Tũ quia inſtabile.
¶ Tũ quia dubitabile.
¶ Primo qꝛ impſcrutabile ꝓpter ꝓfundita
tem. Ecci. j. Profundũ abyſſi qs dimen
ſus eſt. Hiere. xvij. Prauũ eſt cor homis
et inſcrutabile. Et qs cognoſcet illđ. Sic
tñ hꝫ. j. Paral. penult. Oia corda ſcrutatꝰ
deus: et vniuerſas mentiũ cogitatiões in
telligit ¶ Scđo eſt inſtabile ꝓpter vari
as tentatiões. Nihil eñ põt q̃etare mare
cordis hũani niſi ille de q̃ legitꝰ: ꝙ impa
uit ventis ꝛ mari. Mat. viij. Aug. Feciſti
nos dñe ad te ꝛ inq̃etũ eſt cor nr̃m donec
req̃eſcat in te. ¶ Tertio eſt dubitabile ꝓpt
paupertatẽ. Freq̃nter eñ in hoc mari de
ficiũt ea q̃ ſunt neceſſaria ad viuendũ et
nauigãdũ. ſ. vtutes. Caret etiã vẽto grẽ
ſiue aura ſpũſſcti. Hoc mare chꝛ̄s trãſfre
ta[illegible] cogitatiões prauas non habuit.
Eſa. lv. Sicut exaltati ſũt celi a terra: ſic
exaltate ſunt vie mee a vijs veſtris: ꝛ co
gitatiões mee a cogitatioibꝰ veſtris. Et
Job. ix. Qui graditꝰ ſuꝑ fluctus marꝫ. Si
militer ḡ debem⁹ hoc mare tranſire pra
uas cogitatiões fugiẽdo. Prouer. iiij. Oi
cuſtodia ſerua cor tuũ: quoniã ex ipa vita
ꝓcedit. Statim ergo vt ſenties cogitatõ
nem aliquã ſuꝑbie: auaricie. luxurie et a
lioꝝ vicioꝝ: ſtudeas rep̄mere: bonas co
gitatiões introducẽdo. Ceſarius. Incipi
amus bonas cogitatiões diligere: ꝛ ſtatĩ
ab his q̃ male ſunt nos dignabitꝰ dñs li
berare. Et p̄cipue ad hoc valent cogitati
ones alicuius rei amare. puta mortis. Ec
cleſiaſtici. xlj. O mors q̃ȝ amara eſt memo
ria tua. Itẽ memoria terribilis diuini iu
dicij. Sopho. j. Uox diei dñi amara ꝛc.
Itẽ memoria dñice paſſionis. Threñ. iij.
Memorare pauꝑtatis mee ꝛ tranſgreſſi
onis ꝛ abſinthij ꝛ fellis. ¶ Exemplũ in vi
taſpatꝝ. quibuſdã petẽtibꝰ quomõ malis
cogitatõibꝰ carere poſſent: ait quidã ſe
nex: Sicut ponitꝰ amaritudo vberi vt pu

et ab eo ſeparet, ita delectatiōi cogitatō/
nis apponēdo eſt amaritudo q̄ eas inſipi/
das ꝛ amaras reddat. Sed heu pauci bo
nas cogitatiões diligūt: imo multi ſūt q̄/
rū cogitatiões nō hūane ſed porcine ſunt
qui de corde ſuo coquinā faciūt vel bor/
dellū: q2 in corde ſuo ſola carnalia tractāt
Ezechie.xvj. Feciſti tibi imagines.ſ.cogi
tationū phantaſias: et fornicata es in eis.
Tertius arti. Audiſtis ꝛc. Ne differa
tis ergo nauē ꝯſciētie ponere in tu/
to: Quia vt dicit regula iuris: Mora ſua
cuilibet eſt nociua.ff.de reglis iuris.l. In
ꝯdemnatione. Et extra de elec.et elec.po
teſta.li.vj.cap. Inter vniuerſas. Audite.
Si nauis eſſet in medio mari ꝛ vētis tē/
peſtuoſis: victualiaq3 deeſſēt: Credo/poſ
ſibilem adhiberēt diligentiā ꝑueniēdi ad
portus ſecuritatē: neq3 vellent aliq̄ntulu3
differre. Non ergo tardet3 ponere nauim
ꝯſciētie in portum pacis et ſecuritatis vt
et victualia ſpiritualia habere poſſit3. Vñ
eīm dicit Sapiens Ecci.v. Ne tardes cō/
uerti ad dñm tuū.

Sermo q̄rtus pro
dñica.xix. poſt Trinita.

Tranſfreta
uit chr̄s ꝛc. Nolite locum
dare diabolo. Ephe.iiij.
et ſic tranſfretabitis. Repellit aūt diabo/
bolus tripliciter. ſc3
Viriliter reſiſtendo.
Virtuoſe ſe exercendo.
Et dei gratiā expoſcendo
De pmo Iaco.iiij. Reſiſtite diabolo et
fugiet a vobis. De ſcdo Hiero. Semper
aliq̄d boni facito vt te diabolus inueniat
occupatū. De tertio Matth.xxvj. Orate
ne intretis in tentatiōe3.
Salutatio. Trāſfretauit ꝛc.
Primꝰ arti. An chr̄s debuerit iude/
is ſine offenſione ꝑdicare: qd̄ iō nunc
q̄ritur: q2 in euāgelio hr̄ ꝙ ſcādalizati ſūt
ex eꝰ verb ꝛ miraclis.ꝫ. eū blaſphemare:
O, ſic.j.Cor.x. Sine offenſiōe eſtote iu/
deis et gētib. Cōtra Eſa.viij. ꝓphetarū
fuerat ꝙ chr̄s eſſet in lapidē offenſiōis et
petrā ſcādali domib iſrael. Rñdet Tho.
in.iij.p.q.xlij. Salus mltitudinis eſt ꝑfe
renda paci q̄ꝝcūq3 hoim ſinglariū. Et iō
qñ aliq̄ ſua ꝑuerſitate ſalutē mltitudis im
pediūt: nō eſt timēda eoꝝ offenſio a ꝑdi/
catore: ad hoc ꝙ ſaluti mltitudinis ꝓui/
deat. Scribe aūt phariſei: et ꝑncipes iu
deoꝝ: ſua malicia plimū impediebāt ꝓpli
ſalutē: Tū q2 doctrine chr̄i repugnabāt,
Tū q2 ꝑuis moribꝰ vitā ꝓpli corrūpebāt:
iō dñs nō obſtāte offenſione eoꝝ publice
veritatē docebat: quā illi odiebāt: ꝛ vicia
eoꝝ arguebat. Vñ Matt.xv. Sinite il/
los: ceci ſūt ꝛ duces cecoꝝ. Ad argumē
tū dicendū ꝙ hō d3 eē ſine offenſiōe oibꝰ
vt nulli det ſuo facto vel dicto minꝰ recto
occaſionē ruine. Si tñ de veritate ſcāda
lū oriat magꝫ eſt ſuſtinendū ſcandalū: q̄
ꝟitas relinq̄tur: vt oñdit Gre. Hec Tho.
Pro funꝺ. Nūq3 ſꝫ q̄ꝝcūq3 vicia ſuſtinē
da. Plautꝰ i aulula. Amici vicia ſi feras:
facis tua. Idē. Bis peccas cū peccāti ob
ſequiū accōmodas. Iuxta qd̄ eciā dt Ari
ſto.j.eth. Pro ſalute ꝟitatꝫ familiaria q̄q3
potiꝰ oporteret deſtruere: magꝫ ei amica
veritas. Iō nō debuit chr̄s ꝑ pace iudeo
rū relinq̄re ꝟitatē. Cū ḡ q̄rit An chr̄s ꝛc.
Dic rñ.vt ſ. Et q̄ ꝯclude ꝙ ſꝑ ſꝫ arguēda
vicia l3 aliq̄n diſſiūlandū ſit ꝑ maiori ꝛ me/
liori captāda oportunitate: ſ3 nūq3 ſūt fo/
uenda. Nunq3 eīm eſt malis ꝯſentiendū.
Nā dicit lex. Iubemꝰ.C. de ſacroſan.ec/
cle. Agentes ꝛ ꝯſentiētes pari pena puni
unt. Et.xj.q.iij. Qui ꝯſentit peccātibꝰ et
defendit aliū delinq̄ntē: maledictꝰ erit a/
pud deū ꝛ hoies. Et aduertēdū eſt q̄dru/
plicē eſſe ꝯſenſu3 ſm glo. Extra de offici.
delegati. vic3 auctoritatis: coopationis:
ꝯſilij: ꝛ negligētie. Videat q̄libet ſi forte
aliquo hoꝝ lapſus fuerit. Precipue iudi/
ces quibus incūbit blaſphemias ꝛ alias
enormitates corrigere. Audiant omnes
fautores criminū. Attendant qui docent
filios falſe ponderare ꝛ fraudes cōmitte/
re. Videant q̄ fauent aut cōſentiūt luxu/
rioſis aut latronibꝰ: aut ſimpliciū oppreſ/
ſoribꝰ. Perpendant aduocati qui cauſas
iniuſtas fouent: falſi teſtes: adulatores:
blanditores ꝛc. ꝛ huiuſmōi. Omnes eni3
tales rei ſunt coram deo. Figura Leui/